

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM

POGOVORA PREDSEDNIKA VLADE RS IN PREDSEDNIKA EVROPSKEGA SVETA JANEZA JANŠE ZA ODDAJO »SLOVENIJA PREDSEDUJE« NA TV SLOVENIJA

Ljubljana, 7. april 2008

MANICA J. AMBROŽIČ: Dober večer in dobrodošli v oddaji Slovenija predseduje. Za Slovenijo je dobra polovica predsedovanja Evropski uniji in čas je za analizo. Dober večer, predsednik Evropskega sveta in predsednik slovenske vlada, Janez Janša.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Dober večer.

MANICA J. AMBROŽIČ: Slišali ste anketo, ki smo jo posneli na ljubljanskih ulicah. Vas je kakšno mnenje še posebej presenetilo? Ste pričakovali takšne odgovore?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Pravzaprav da. Težko bi rekel, da sem bil pri katerem koli neprijetno presenečen. Spomnim se mojega obiska v Lizboni, decembra lani, ko je Portugalska zaključevala predsedovanje, so podobno spraševali ljudi na televiziji. Večina se jih je pritoževala nad zaporami cest in silno gnečo, ki je bila v Lizboni ob teh dogodkih. Jaz sem vesel, da se je Slovenija temu izognila z izgradnjo centra na Brdu, ki je blizu letališča - in se na ta način, tej največji gneči, ki običajno spremlja predsedovanje posamičnih držav, kjer se vse dogaja v nekem centru, da smo se s tem izognili. Drugače bi si ljudje, verjetno, tako vsak dan slovenskega predsedovanja najbolj zapomnili ravno po teh zadevah.

MANICA J. AMBROŽIČ: Po drugi strani bi pa bilo, verjetno, predsedovanje nekoliko bližje ljudem. Zakaj je Ljubljana povsem izločena iz tega predsedovanja? Prestolnica je nekaj, kar bi lahko pokazali tujcem, pa se ob tokratnem predsedovanju to ne dogaja.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, to ni res. Ljubljana ni izločena iz predsedovanja. Skoraj vsi, ki pridejo v času predsedovanja v Slovenijo, pridejo tudi v prestolnico. Še posebej novinarji oziroma tisti, ki poročajo. Skoraj ni zapisa o Sloveniji, vezanega na predsedovanje, ki ne bi govoril tudi o Ljubljani. Tudi številni dogodki so v Ljubljani. Recimo zdaj, ko so bili tukaj guvernerji centralnih bank članic Evropske unije in finančni ministri, je bil ta osrednji neformalni dogodek, to se pravi večerja, v Ljubljani. In še veliko obiskov se veže na Ljubljano.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ampak.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Moram pa reči, da mi je žal, da se Ljubljana ni v nekaterih točkah pripravila tako, kot smo se pogovarjali. Šele zdaj postavljajo, recimo, gradbene odre za popravilo fasad na Prešernovi. To je ulica kamor vsi pridejo.

MANICA J. AMBROŽIČ: No, na Brdo pri Kranju se bomo vrnili v drugem delu oddaje. Predlagam, da nadaljujemo v Bruslju, kjer je bil 13. in 14. marca Evropski svet. 36 sklepov ste tam sprejeli, evropski

voditelji, v ospredju je Lizbonska strategija in okoljsko energetski paket. Pa začiniva pri Lizbonski strategiji. Zagnali ste nov cikel, gre za zelo ambiciozen cikel, ki naj bi Evropo približal drugim velikanom evropskega gospodarstva. Po drugi strani pa se zdi, da je Lizbonska strategija premalo socialno sočutna. Ta konec tedna so bili evropski sindikati tukaj, v Ljubljani. Dobili ste sporočilo, da so v Evropi plače prenizke. Tudi v Sloveniji se vam obeta val stavk. Kako torej bolj socialno prisluhniti Evropejcem, ki jih skrbi za službe in za plače?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, če je bil kateri evropski vrh namenjen tudi socialni dimenziji razvoja, je bil to zadnji. Socialna dimenzija je bila, ne samo poudarjena v praktično vseh usmeritvah, ki smo jih sprejeli v zvezi z drugim ciklom Lizbonske strategije, ampak je bila omenjena tudi v razpravi. Oblikovalo se je neko soglasje, da je socialni vidik razvoja za Evropsko unijo in za našo paradigmo, se pravi za nek evropski socialni model, za evropsko kvaliteto življenja, tako ključen kot je gospodarski ali okoljski vidik. Ta drugi cikel Lizbonske strategije izhaja iz ravnotežja, iz načel trajnostnega razvoja. Pred samim evropskim vrhom sem se skupaj z nekaterimi kolegi dobil na sestanku - tudi z našimi socialnimi partnerji - to se prvi, s predstavniki evropskih delodajalskih in sindikalnih organizacij, praktično z vsemi, ki so bili tudi v soboto v Ljubljani. Tudi v soboto smo se pogovarjali in tukaj smo našli dokaj bližnjo govorico, v veliki meri skupen jezik. Točka, na katero najbolj opozarjajo, ki je bila tudi osrednji motiv za to evropsko zborovanje sindikatov v Ljubljani, je podatek, da je od leta 2000 do danes, delež stroškov ali pa denarja za plače v bruto domačem proizvodu Evropske unije, vseh držav članic Evropske unije, padel oziroma se je zmanjšal za 1,6 odstotka. To je nek trend, ki je zdaj izmerljiv in zaskrbljuje. Na to sindikati upravičeno opozarjajo. Tudi Evropski svet je to točko naslovil z nekim priporočilom, da se socialna dimenzija ne sme zanemarjati in da morajo plače rasti v skladu s produktivnostjo. Da je to tisto ključno merilo, proti kateremu se praktično noben izrazito ne zavzema.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ko človek prebira podatke o Lizbonski strategiji, se zdi, da je Lizbonska strategija namenjena, predvsem, mladim, drznim, podjetnim ljudem, ki študirajo, ki želijo potovati, ki so pripravljeni jutri zapustiti državo in oditi na delo, denimo v Francijo, Avstrijo, Nemčijo. Ali nagovarja tudi povprečnega Evropejca?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, zagotovo. Zdaj, tak vtis, kot ste ga zdaj opisovali, lahko človek dobi, če recimo, bere tisto prvo Lizbonsko strategijo, ki je bila sprejeta leta 2000 v Lizboni - zato se tudi tako imenuje, kjer so si ljudje zapomnili samo en podatek oziroma cilj, to pa je, da naj Evropska unija do leta 2010 po razvitosti oziroma konkurenčnosti ujame Združene države. Od leta 2005 tega zreduciranega cilja ni več v tekstu. Tej razvojni dimenziji oziroma gospodarski rasti - kot nekemu absolutnemu motivu za sprejemanje te strategije - je bil dodan socialni, potem pa tudi okoljski vidik. Danes je to uravnotežen dokument, ki izhaja iz nekih potreb slehernega Evropejca. V zadnjih treh letih, od začetka drugega cikla prenovljene strategije, od leta 2005, so tudi rezultati takšni. Šest in pol milijona novih delovnih mest je v tem času bilo ustvarjenih v Evropski uniji, brezposelnost v celi Uniji je rekordno nizka in gospodarska rast se je v lanskem letu približala sanjski številki, to je 3 %.

MANICA J. AMBROŽIČ: Je pa res, da je inflacija precej visoka in da naj bi Evropska unija dosegla 70 % zaposlenost do leta 2010, torej, ustvarila novih dvajset milijonov delovnih mest, to je pa, verjetno, cilj, ki je nedosegljiv.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Do leta 2010, morda. Vendar pa so trendi zelo pozitivni in tudi ukrepi, ki se sprejemajo zaradi tega inflacijskega pritiska, gredo v smer, da se blažijo negativne posledice tega pritiska, predvsem za tisti del prebivalstva Evropske unije, ki dejansko čuti negativne socialne posledice - predvsem podražitev hrane, posredno tudi goriv. Tako, da Lizbonska strategija v bistvu ni, kot smo slišali - sicer čedalje bolj redko, ampak včasih vendarle - razlog za takšno stanje, v smislu teh negativnih trendov na nekaterih področjih, ampak je razlog za to, da ti negativni trendi nimajo hujših posledic. Če bi Evropska unija ne sprejela Lizbonske strategije, če evropsko gospodarstvo v zadnjih treh, štirih letih ne bi doseglo takšne stopnje trdnosti, potem bi ta kriza na ameriških finančnih trgih, bistveno bolj

prizadela Evropsko unijo. Zdaj, v teh letih nekega pospešenega razvoja, je evropska industrija veliko vlagala v nove programe, tudi v izobraževanje, v raziskave in razvoj. To je ustvarilo neko podlago, ki je trdna. Tudi Slovenija je, na nek način, v zadnjih letih beležila takšen razvojni pristop in tudi zaradi tega smo lahko bistveno manj zaskrbljeni zaradi teh trendov, ki so nastali na drugih trgih.

MANICA J. AMBROŽIČ: Omenili ste znanje, raziskave, razvoj, peta svoboščina. To ste uvedli na tem vrhu. Torej, prost pretok znanstvenikov, znanja po Evropi. Sedemsto tisoč najboljših evropskih znanstvenikov dela v tujini, sedem od desetih jih ostane v Združenih državah Amerike. Bo ta peta svoboščina pripomogla, da bo več znanstvenikov ostalo v Evropi in pripomoglo k razvoju Evrope?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: To je eden od ciljev uvedbe pete svoboščine, ni pa edini. K tem številkam, ki ste jih omenili, je treba dodati tudi to, da, seveda, v Evropo prihaja tudi veliko talentov od drugod, ker je Evropa ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Ampak, še več jih odhaja drugam.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Evropa je še vedno nek kraj, kjer si zelo veliko mladih izven Evropske unije želi študirat in potem tudi nadaljevati kariero. Dejstvo je, da je tudi sama Lizbonska strategija v enem delu ta problem naslovila z - zdaj to popularno rečeno - uvedbo pete svoboščine, ki bo - zaenkrat je to usmeritev, kjer besede šele postajajo meso - z odpravo teh ovir za svobodno sodelovanje znanstvenikov oziroma svoboden pretok znanja, tudi študentov, raziskovalcev, podjetij, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, bistveno okrepilo to razvojno dimenzijo Evropske unije. V vsakem primeru, bo tukaj, seveda, tudi nekaj hude krvi. Recimo prost pretok študentov je eden od takih problemov, ki je dolgo časa zaviral uvedbo te pete svoboščine, ker v nekaterih državah je šolanje bolj brezplačno oziroma študij na univerzi bolj brezplačen kot drugod ali pa je cenejši. Tam, kjer ni jezikovnih ovir, potem študentje iz drugih držav ali pa iz sosednjih držav, to izkoriščajo. Se pravi, ta peta svoboščina ali 100 % realizacija prostega pretoka znanja je v veliki meri odvisna od tega, kako bodo zaživele tudi ostale svoboščine, do konca ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Še tole vprašanje.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: kako bo funkcioniral enoten notranji evropski trg, ki ima še vedno omejitve.

MANICA J. AMBROŽIČ: Tole vprašanje še, potem pa bova končala z Lizbonsko strategijo. Namreč, 1,59 odstotka bruto domačega proizvoda namenja Slovenija za znanost, raziskave, razvoj. Vam je kdo na tem vrhu rekel, spoštovani premier Slovenije, zakaj tako malo, zakaj pod povprečjem Evropske unije?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, sam podatek seveda ne pove veliko.

MANICA J. AMBROŽIČ: 3 % je cilj do leta 2010, tega Slovenija ne bo dosegla. Tudi Evropa najverjetneje ne. Je pa dejstvo, da Slovenija pod evropskim povprečjem namenja za znanost in raziskave.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, pogledjte, namen tega, da smo to številko zapisali ali pa, da so to številko zapisali v izhodišče Lizbonske strategije - to je druga stvar, poleg teh, da je treba do leta 2010 ujeti Ameriko, so si ljudje tudi zapomnili, čeprav gre za stotine tudi drugih pomembnih usmeritev. No, ampak namen tega ni, da zdaj države članice v proračunih namenjajo 3 % in bo vse rešeno. Ker ni problem samo nameniti več denarja za raziskave in razvoj, problem je tudi, da ta denar ni povsod dobro porabljen. Slovenija ima v tem trenutku bistveno večji problem s porabo teh sredstev kot pa s samo višino. Mi ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Kaj to pomeni? Da jih ne znamo porabiti?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Mi šele formiramo ta sistem, kjer bosta znanstveno raziskovalna sfera in gospodarstvo bolje povezani, tako, da bo ta denar na koncu tudi, na nek način, dajal rezultate. Se pravi, ni cilj dati 4 ali pa 5 % za raziskave in razvoj, cilj je od tega dobiti večjo produktivnost, večjo inovativnost in seveda tudi hitrejši napredek ali pa, če hočete, boljšo konkurenčnost evropskih prostorov napram drugim.

MANICA J. AMBROŽIČ: Okoljsko energetskega paketa je v središču, bi lahko rekli, vašega predsedovanja, predsedovanja Slovenije Evropski uniji. Pa me zanima, pred enim letom, ko je bil vrh, ki ga je vodila Nemčija, je bilo navdušenje precejšnje. Zdi se, da je v tem letu nekoliko splahnelo. Barroso pravi, da je Evropa uspešno prestala test zrelosti, nekateri se sprašujejo ali je res. Ker se zdi, da zdaj, ko se morajo države dogovoriti koliko bo vsaka popustila, je slišati veliko ugibanj, namigov, iskanja kompromisov. Omenili ste Tripartitni socialni vrh. Delodajalci so vas opozorili na to, da bi utegnil ta paket ogroziti konkurenčnost evropskega gospodarstva. Kako daleč so ta pogajanja? So se v tem mesecu kaj premaknila, odkar, pač.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, to je kompleksno vprašanje. Poglejte, v svetu so danes tri teme, od katerih je odvisno kako bo človeštvo v prihodnosti živel. Prva tema je varnost, druga tema je boj proti revščini in tretja doseganje teh milenijskih ciljev, ki si jih je Organizacija združenih narodov zadala za to tisočletje. Tretja tema je okoljsko- energetska oziroma boj proti klimatskim spremembam. Vse te tri ključne globalne probleme lahko naslovimo uspešno samo skupaj, tudi vprašanje klimatskih sprememb, okoljsko-energetskega paketa. Zdaj, navdušenje lani, ko smo si zadali cilje za raven Evropske unije, ni bilo tako veliko, je bil pa ta korak lažji, ker smo govorili o nekem splošnem ...

MANICA J. AMBROŽIČ: No, donele so fanfare v primerjavi z leto. Letos je bilo drugače. Letos je bilo kar za delo.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, niso donele fanfare, Evropska unija je takrat stopila korak naprej. Do takrat so bili neki pogovori. Imeli smo sicer Kjotski sporazum, ki ga pa glavni onesnaževalci niso ratificirali. Se pravi, bil je invaliden in je še vedno invaliden. Vedno je tako, da če nekdo ne povede pri neki temi, potem tudi do rešitev ne pridemo. Evropska unija je v lanskem letu povedla. Narejen je bil ta prvi korak, ko smo določili cilje na globalni, evropski ravni, relativno lahek. To, kar zdaj mi delamo, je pa bistveno težje, ker se je bilo treba dogovoriti najprej za principe, na podlagi katerih bomo ta bremena razdelili med vse države članice. Potem je bilo treba tudi določiti časovni okvir.

MANICA J. AMBROŽIČ: To ste se dogovorili.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zaradi procedure. To smo se dogovorili. To je bilo letos marca, veste, bistveno težje narediti kot pa je bilo marca lani, v času nemškega predsedovanja, določiti okvirne cilje za celotno Evropsko unijo. Ko se je lanski marčevski Evropski svet končeval, je Nemčija pošteno priznala, da je to sicer velik korak naprej, samo da ga je bilo bistveno lažje narediti, kot pa bo narediti naslednji korak. Mi smo velik del tega koraka naredili marca, ker ko so enkrat določeni principi, na podlagi katerih bodo deljena bremena, potem gre več ali manj za, sicer še vedno naporno, ampak v veliki meri rutinsko delo. Tudi časovnica je izjemno pomembna. Če se ne bi dogovorili za proceduro, bi pomenilo, da tega paketa ni možno formalno sprejeti v času mandata te komisije in tega Evropskega parlamenta, to se vse izteče naslednje leto.

MANICA J. AMBROŽIČ: Kaj boste delali junija na vrhu v zvezi s tem paketom, kako daleč boste prišli junija na vrhu?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Narejeni bodo tisti praktični koraki, ki bodo do takrat usklajeni. Vendar pa junijski vrh v zvezi s to tematiko ni ključen. Ključen je bil marčevski vrh. Vsak korak naprej bo ...

MANICA J. AMBROŽIČ: No, ampak verjetno bo ključen decembrski, ki ga bo vodila Francija, če bi takrat voditelji dosegli dogovor in ga tudi podpisali ...

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Poglejte, o teh stvareh se ne odloča samo na vrhu. Tukaj se sprejemajo splošne odločitve in ključne so bile že sprejete. Zdaj gre predvsem za svete, ki se sestajajo v sestavi okoljskih in energetskih oziroma gospodarskih ministrov, kjer je potrebno te stvari formalno doreči in sprejeti zakonodajo. Evropsko zakonodajo, ki je ne sprejema samo Evropski parlament, večinoma se sprejema v Svetu Evropske unije, ki se sestaja v različnih sestavah. Na teh formatih bo sprejeto veliko odločitev, tudi do junija. Tudi Evropski parlament mora opraviti svoje delo relativno hitro. V zvezi s tem pravzaprav vodimo vsakodnevne aktivnosti, da stvari potekajo koordinirano. Bi pa tukaj opozoril še na en vidik. Mi lahko vse to naredimo, sprejmemo to v tem mandatu, vendar pa, če v tem času ne bodo šle stvari naprej tudi v zvezi z globalnim dogovorom, potem bo to, več ali manj, zelo omejen napor, ki bo dal tudi omejene rezultate. Recimo, Evropska unija v celoti imitira v ozračje okrog, dobrih pet tisoč milijonov ton CO₂. Združene države ga emitirajo še za tisoč milijonov ton več in Združene države niso ratificirale Kjotskega protokola. Kitajska emitira približno toliko CO₂ kot celotna Evropska unija. Torej, če ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Ki pa narašča, seveda, na Kitajskem močno narašča.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Če vse ostane samo na Evropski uniji, potem stvari ne bodo dale rezultatov. Ta skrb, ki ste jo prej omenili, češ, da je industrija opozorila na negativne posledice oziroma na podražitve, v kolikor bi Evropska unija zaostri kriterije, - in ta zaostritev bo, seveda takšna, da bo potrebno plačati za emisije CO₂, se pravi, da bo to prizadelo stroškovno stran proizvodnje. Če se ta sporazum ne razširi na celotno globalno shemo v svetu, na Zemlji, potem bodo industrije, ki danes proizvajajo v Evropi in bodo podvržene tem plačilom, seveda, selile svoje proizvodne kapacitete drugam. S tem nismo nič dobili; po eni strani bo Evropska unija socialno prizadeta, po drugi strani bo ta ista proizvodnja proizvajala nekatere druge v nerazvitem svetu, kjer so okoljski standardi še bistveno ohlapnejši, kjer bo CO₂ vseeno emitiran, verjetno še bolj.

MANICA J. AMBROŽIČ: In ti odgovori se bojo končali, iskali drugo leto decembra, v Koebenhavnu?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tukaj je bilo veliko nesporazumov v medijih, češ, da je Evropski svet popustil pritiskom industrijskih lobijev. Ne, Evropski svet je samo sprejel zavezo, da bo v primeru, če ne bo dosežen globalni dogovor, Evropska unija na nek način posebej naslovila ta problem in se z njim začela ukvarjati. Še enkrat poudarjam, to kar dela zdaj Evropska unija je po eni strani pomembno zaradi teh naših zavez in za Evropski prispevek k zmanjšanju negativnih vplivov, ki segrevajo ozračje. Po drugi strani, to je pa najbolj ključno, Evropska unija s tem, na nek način, vodi globalni dialog, ki naj bi privedel do nekega globalnega dogovora o skupnem boju proti klimatskim spremembam. S tega vidika je konferenca v Koebenhavnu, decembra naslednje leto, ključna. Tudi zaradi tega je ta časovnica, ki smo jo sprejeli, tako pomembna. Evropska unija mora iti v Koebenhavn, decembra naslednjega leta, ne samo s cilji, ki naj bi jih dosegli, ampak z zavezami, s principi in z metodologijo, na podlagi katere bo Evropska unija dosegala te cilje. Šele takrat bomo kredibilni tudi navzven in bomo lahko tudi druge sili k temu, da podvzamejo podobne korake. Samo to bo učinkovalo.

MANICA J. AMBROŽIČ: Francoski predsednik je po vrhu dejal, da ste evropski voditelji z navdušenjem sprejeli njegovo idejo o oblikovanju Unije za Sredozemlje. Pa me zanima, kolikšno navdušenje je bilo na vaši strani oziroma kolikšno navdušenje ste čutili občutili vi, pri ostalih voditeljih, seveda?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Evropski svet je sprejel natančno takšno usmeritev v zvezi z Barcelonskim procesom, Unijo za Sredozemlje, kot ga je predstavilo slovensko predsedstvo, januarja letos, ko smo predstavili prioritete slovenskega predsedovanja v Strasbourgu, v Evropskem parlamentu. Točno v teh okvirih je.

MANICA J. AMBROŽIČ: Je pa res, da sledi predsedovanje Francije in tukaj je manevrski prostor, seveda, odprt.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Manevrski prostor ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Kaj boste 13. julija počeli v Parizu? Bo to evropsko francoska zabava ali bo kaj več vsebinskega? Boste podpisali kakršen koli dogovor? Kaj, pravzaprav, lahko pričakujemo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Povsem korektno rečeno bomo nadgradili Barcelonski proces. Z nekimi konkretnimi koraki, ki jih ta proces dejansko potrebuje, vendar pa to ne bo neka nova tvorba, ki bi vključevala samo sredozemske države članice Evropske unije in druge mediteranske države, ampak bo, kot je bil tudi doslej, Barcelonski proces okvir za sodelovanje vseh držav članic Evropske unije, z Mediteranom. Ker, kdo pa pravi, da država, ki recimo nima mediteranske obale, ne sodeluje z drugimi. Po drugi strani, to ne bo podvajanje institucij, razen nekega sekretariata, ki bo koordiniral projekte in ki naj ne bi štel več kot dvajset do trideset ljudi. Ne bo novih institucij, ne bo novih virov financiranja. Evropska unija že zdaj iz proračuna letno porabi za to sosedsko politiko v Sredozemlju okrog milijardo evrov oziroma toliko sredstev je namenjenih, ki se pa ne porabijo, doslej. Tudi Slovenija je zainteresirana, med drugim, da se ta Barcelonski proces nadgradi s konkretnimi projekti in je tudi sama pripravila enega od teh. To je, Evrosredozemska univerza.

MANICA J. AMBROŽIČ: Kosovo, Zahodni Balkan. Pričakovani dogodek razglasitev kosovske neodvisnosti. Prav na tem področju leti na račun predsedovanja, slovenskega predsedovanja, največ kritik. Neodločnost, sramežljivost, zadržanost, brez pobud. Zakaj je Slovenija pustila tak vtis, potem ko je Evropa veliko pričakovala od slovenskega predsedovanja, prav na Zahodnem Balkanu? Petnajsti v Evropski uniji smo priznali Kosovo; bi lahko ukrepali nekoliko drugače, bi lahko Slovenija, v okviru tega Zahodnega Balkana, pripravila tudi v drugi polovici predsedovanja, več, torej, pobud, lastnih pobud, pogumnih pobud?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Saj, kdo pravi, da jih ni? Slovenija od 1. januarja naprej, vodi tudi te procese, vendar pa iz različnih razlogov - predvsem, zato ker želimo, da so rezultati, ne pa samo, da je velika zgodba, o kateri bodo novinarji veliko pisali in ti ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Ampak tudi to je del evropske politike, zgodbe o katerih novinarji pišejo.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, ne. Poglejte, novinarji najraje pišejo o dogodkih, kjer je veliko krvi in kjer se veliko dogaja. Na nek način, nas, žal, še vedno pritegne veliko, veliko pozornosti. V našem interesu je, da na Kosovu ni nasilja, ni krvi, da se stvar stabilizira. Da morda kakšna stvar oziroma kakšen proces teče tudi nekoliko počasneje, vendar pa je zaradi tega cena, ki jo ljudje tam plačajo, bistveno manjša. Zaenkrat nam je uspelo. Seveda imamo tudi arhitekto, ki pišejo o zunanji politiki in ti bodo slovensko zunanjo politiko vedno kritizirali, vendar pa iz relevantnih mest, kjer vedo, kako težak dosje je Kosovo, zaenkrat nismo slišali še nobene kritike. Pravzaprav je splošno prepričanje, da stvari tečejo bolje kot pa je bilo možno pričakovati, po tem, ko je bilo decembra lanskega leta jasno, da vse države članice Evropske unije, Kosova ne bodo priznale in da bo velik izziv, doseči enotnost pri konkretnih korakih, ki jih Evropska unija dela. To enotnost je Slovenija dosegla.

MANICA J. AMBROŽIČ: Bodiva zelo konkretna in prosim, če odgovarjate nekoliko bolj zgoščeno, ker imam še precej vprašanj prav na te teme. Bom zelo konkretna, recimo: Slovenija predseduje Evropski uniji, v kateri so države, ki, torej, priznavajo Kosovo, in tiste, ki ga ne nameravajo priznati. Ali bi lahko Slovenija s svojim priznanjem počakala do prvega julija?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ni potrebe, ker priznanje posamičnih držav članic Evropske unije, je njihova suverena stvar. To je bilo osnovno izhodišče, ki je bilo sprejeto in priznано od vseh. Dejstvo je, da je v tem trenutku večina članic Evropske unije in tudi Nato Kosovo priznala.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ali bi lahko Slovenija storila več, za to, da se ne bi tako razgalila evropska neenotnost. Prva država, v ponedeljek, Francija, ostale razmišljajo; priznanja kapljajo počasi. Če smo vedeli, da sta dva paketa, zakaj niso države v paketih, en paket prizna, drugi ne. Ali bi ne bi bilo bolje za Evropo, da izkaže vendarle neko enotnost?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, ne vem ...

MANICA J. AMBROŽIČ: A je bilo to mogoče, ne vem, vi mi povejte.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tisti, ki kolikor toliko pozna razmere v Evropi, je vedel v naprej, da, recimo, Ciper, zaradi specifičnega položaja, kjer je država praktično sama razdeljena, do nekega hitrega priznanja Kosova ali pa sploh do priznanja Kosova, v nekem realno pričakovanem času ne bo prišlo. To je bilo jasno v naprej. Govoriti o tem, da je tukaj neenotnost in kazati na te stvari, je, seveda, peljanje pozornosti stran od ključnih zadev. Ključne so te, o katerih sem prej govoril. Evropska unija je bila enotna. Ko se je odločila, da se bo na koncu angažirala s tistimi sredstvi, ki jih ima na voljo za to, da bo Kosovo, pa tudi celotno regijo, stabilizirala. Ti sklepi so bili sprejeti tudi z glasom tistih držav, ki Kosova niso priznale. Torej, Evropska unija je, v okviru svojih pristojnosti, dosegla 100 % enotnost, posamična priznanja, posamične države, pa niso v pristojnosti Evropske unije.

MANICA J. AMBROŽIČ: Zakaj se Slovenija ni bolj angažirala pri reševanju odnosa med Grčijo in Makedonijo? Namreč, ta konec tedna so grški mediji objavili, da si Grčija prizadeva za sodelovanje francoskega predsednika Sarkozyja. Kot vem, bo Francija v drugi polovici Nekateri lahko to vidijo kot zaušnico Sloveniji. Slovenija je dobra poznavalka Zahodnega Balkana, takšna velja, imamo dobre kadre. Tudi nekdanji diplomati vas opozarjajo, da je tukaj znanje, ki ga imajo ljudje in ki ga bi veljalo morda bolje izkoristiti. Kaj bi lahko še Slovenija naredila, recimo? Ravno Makedonija se zdi, po tem, kar se je dogajalo v vrhu v Bukarešti - sestali ste se premierjem Makedonije - ali lahko Slovenija, v času predsedovanja, Makedoniji vendarle ponudi nek znak dobre volje, naklonjenosti, ko se na Balkanu interesi tujih sil razgaljajo, v bistvu, na nek način, to mednarodno skupnost?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Vprašanje spora okrog imena Makedonije je staro toliko kot je stara samostojna Makedonija.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ali bi lahko Slovenija naredila kaj?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Grčija je na ta problem oziroma na to vprašanje opozarjala sedemnajst let in Grčija je že pred sedemnajstimi leti povedala, da ne bo glasovala za članstvo te države, niti v Nato, niti v Evropski uniji, v kolikor ne bo prišlo do dogovora okrog imena. Če vam povem, koliko krat sem se pogovarjal z vodilnimi obeh držav o tem problemu, mi najbrž ne boste verjeli. Tako da reči, da se Slovenija ni angažirala ali pa zakaj se ni angažirala, je nekoliko krivično. Res pa je, da je, zaradi dolžine te zgodbe, zgodba napeta. Da je tukaj, pravzaprav, nekih elegantnih rešitev zelo malo. Da je ta razprava v Bukarešti pokazala, da bo potrebno vložiti še nekaj naporov v to, da bo prišlo do nekega kompromisa in da je kompromis možen samo, če bosta obe strani nekoliko popustili. To, da naj bi Francija moderirala v iskanju tega kompromisa, je, na nek način logična zgodba. Ker ta kompromis se bo dosegel - po vsej verjetnosti, vsaj, ko gre za Nato - v drugi polovici naslednjega leta, kjer bodo zunanji ministri držav članic Nata verjetno ta problem ponovno naslovili decembra tega leta. Tudi vprašanje Ukrajine in Gruzije. S tega vidika je to, po svoje logično, vendar pa je to zaenkrat samo grški predlog. Nastal pa je zaradi tega, ker je Francija v neki javni izjavi v bistvu zelo konkretno podprla Grčijo. Slovenija tako ni želele ravnati, ker razumemo stališča obeh držav, zelo natančno smo jih proučili in se nismo želeli postaviti samo na eno stran.

MANICA J. AMBROŽIČ: Bo Makedonija dobila datum začetka pristopnih pogajanj? Tri leta je že kandidatka, čaka na datum začetka pristopnih pogajanj. Bi lahko bil to tisti dober znak za Zahodni Balkan?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Jaz mislim, da ja, čeprav takrat, kadar gre za EU, pri problemu datuma za začetek pogajanj ne gre samo za ta problem z imenom, ampak gre tudi za kriterije, ki jih je potrebno izpolniti. Makedonija v zadnjih treh letih, od kar je dobila status kandidatke, izvedla številne reforme, vendar mora nekatere še dokončati.

MANICA J. AMBROŽIČ: Na junijskem vrhu?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tekom tega leta bodo te reforme ocenjene. Jaz mislim, da junija ni možno pričakovati dokončne odločitve glede datuma. Lahko pa bo prišlo in Slovenija se bo zavzemala za to odločitev - kdaj bo narejena zadnja ocena teh reform in kdaj bi se lahko odločalo o dodelitvi datuma.

MANICA J. AMBROŽIČ: V zraku je tudi podpis sporazuma o stabilizaciji in približevanju s Srbijo. Pa me zanima, celo morda pred volitvami v Srbiji. Je to realno, glede na to, da Nizozemska in Belgija vztrajata, da Mladić in Karadžić morata v Haag in šele potem bo podpis sporazuma. Ali bi bilo dovolj, če bi recimo haaško sodišče sporočilo, da Srbija primerno sodeluje s haaškim sodiščem?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: To seveda haaško sodišče težko reče, če seveda za to ni nekih praktičnih razlogov oziroma argumentov in teh skoraj zagotovo ne bo na mizi do naslednjih volitev v Srbiji, do maja. Tukaj je treba ločiti dve stvari. Eno je podpis sporazuma, drugo je uveljavitev sporazuma. Podpis sporazuma v tem trenutku bi bil dober, pozitiven, pravšnji signal za Srbijo in Slovenija to podpira. Uveljavitev tega sporazuma, ki je možna šele po ratifikaciji v vseh državah članicah, pa skoraj zagotovo ni možna pred tem, da Srbija dokaže, da polno sodeluje s sodiščem za kaznovanje mednarodnih zločinov na ozemlju bivše Jugoslavije. To je tudi stališče Slovenije.

MANICA J. AMBROŽIČ: Torej konkreten scenarij, če vam ga lahko, pa mi povejte, če sem se zmotila - ali bi recimo še pred majem EU podpisala ta sporazum, potem pa v nekaterih državah ne bi ratificiran?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne samo, da v nekaterih državah ne bi bil ratificiran, podpis tega sporazuma, če bo do njega prišlo, je po mojem mnenju možen samo pogojno. V tem smislu, da je sam podpis neka dejanska, praktična, konkretna gesta s strani Evropske unije, ki kaže na to, da je Srbija dobrodošla v Evropski uniji, ko izpolni pogoje. Vendar pa bo uveljavitev tega sporazuma, ki predstavlja velik praktičen korak neke države na poti k polnopravnemu članstvu, možna šele, ko država dokaže, da polno sodeluje s sodiščem v Haagu.

MANICA J. AMBROŽIČ: Odnosi s Hrvaško. Prvi dan vrha, ki sva ga že nekajkrat omenila tukaj, v tej oddaji je bil nekaj ur po tistem, ko je Hrvaška zamrznila izvajanje ERC, ko je bil premier Sanader v Bruslju. Dobil je kar nekaj obljub - v dobrem letu naj bi Hrvaška končala pogajanja. Zdi se zelo optimistično.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej najprej naj rečem, da je tudi v interesu Slovenije, da Hrvaška čim prej uvede evropske standarde, kjer uvedba, ne bo samo formalna, ampak tudi dejanska. Spoštovanje tega kar napišeš in podpišeš, pomeni, da bo tudi teh nesporazumov na bilateralni ravni bistveno man - ker mnogi od teh se ne bi dogajali, če bi tudi Hrvaška že zdaj spoštovala evropske standarde. Vendar pa je pri tem poročanju z Bruslja, tudi na vaši televiziji je prišlo do tega, da se je objavljalo samo prvi del izjave predsednika Evropske komisije, kjer ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Ne, pravzaprav smo objavili večino izjav. Mislim, da prav vse, ki so bile zelo optimistične in tudi v časopisih so se iste izjave pojavile.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Gospod Barroso je dejal, da je možno, da Hrvaška zaključi pogajanja do poletja naslednjega leta, če bo izpolnila štiri pogoje in jih je tudi naštel in enako bi lahko rekel, pred enim letom.

MANICA J. AMBROŽIČ: Poglejte, poslanec Swoboda, ki je bil pred dnevi na obisku v Sloveniji, je med drugim prav za našo televizijo dejal: »Hrvaško vedno opozarjam naj najde skupni jezik s Slovenijo in naj skleneta kompromise, sicer lahko Slovenija uporabi pravico do veta.« Bi bila Slovenija pripravljena uporabiti pravico do veta, če mejno vprašanje ne bo rešeno?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, če mejno vprašanje ne bo rešeno ali pa, če vsaj ne bo na dobri poti reševanja, z nekimi realnimi obeti, da bo dosežen dober kompromis, potem je v Sloveniji možno vse, glede na to, da mora vsak tak korak, kot je tudi razširitev Evropske unije, ratificirati slovenski parlament in da je v zvezi s to odločitvijo vedno možen tudi naknadni zakonodajni referendum, kar je v Sloveniji ustavna pravica. Tega bi se morali vsi zavedati.

MANICA J. AMBROŽIČ: Drugi del predsedovanja, vrh EU-ZDA očitno bo na Brdu pri Kranju, kamor prihaja predsednik Bush. Tam pričakujemo nekakšno odločitev v zvezi z državami, ki naj po novem ne bi več potrebovale, njihovi državljani naj ne bi več potrebovali vstopnega vizuma za vstop v ZDA. Po mojih informacijah naj bi samo še pet držav potrebovalo to. To drži? Bo ta dogovor podpisan na Brdu?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zdaj pri tej problematiki gre za dvojno pristojnost. Gre za del pristojnosti,

MANICA J. AMBROŽIČ: Dvotirna pogajanja potekajo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: ... pristojnosti, ki je v rokah Evropske komisije?

MANICA J. AMBROŽIČ: Bodo ta pogajanja končana do junija?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Mi veliko delamo na tem in naš minister za notranje zadeve je dosegel na zadnjem sestanku trojke, ki je potekal praktično ob robu Evropskega sveta, sredi marca letos, pomembne korake naprej, tako da ni prišlo do nekih blokad in do slabe krvi. Zdaj se pač ti pogovori odvijajo v konstruktivnem vzdušju, vendar pa je dokončna rešitev tega problema v veliki meri odvisna tudi od bilateralnih pogovorov posamičnih držav.

MANICA J. AMBROŽIČ: In vrh z Rusijo, tisto kar bode v oči pa je dejstvo, da bo ta vrh 26. ali 27. junija, torej po evropske vrhu, po zadnjem evropskem vrhu, ki ga bo vodila Slovenija. Zakaj tako pozno, zakaj tako blizu Franciji?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tukaj jaz ne vidim nobene relevantne povezave. Dejstvo je, da to niso edini vrhovi v tem trenutku. So pred Slovenijo še štirje ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Ampak ta dva sta nekako v ospredju, če se strinjate?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, za nas je ključen izziv vrh EU-Latinska Amerika, ki bo v plenu, se pravi, da bodo vsi voditelji držav Latinske Amerike in Karibov in EU in Slovenija bo morala to koordinirati iz evropske strani. To zahteva bistveno več naporov kot pa vrh v sestavi ...

MANICA J. AMBROŽIČ: Nekoliko ste se izmaknili mojemu vprašanju. Zanima me, zakaj je vrh tako pozno? Ste imeli interes, da bi bil vrh še pred evropskim svetom?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, zagotovo ne, ker mi delamo vse, da bi morda ta vrh vendarle bil začetek realnih pogajanj za nov partnerski sporazum med EU in Rusko federacijo in tukaj je še nekaj težkih odprtih vprašanj. Ni jih možno rešiti v enem mesecu. Zelo veseli bomo, če jih bomo rešili do konca junija in v tem primeru bi bil to pomemben korak naprej. Skratka, ta časovna dimenzija je takšna kot nam odgovarja in ki smo jo izbrali zaradi tega, ker želimo narediti vse, da to ni samo neko slikanje, ampak da je to prvi korak na poti k novemu partnerskemu sporazumu z Rusko federacijo.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ob koncu pogovora sva, pa me zanima s katerim, torej evropskim politikom ste se v zadnjih mesecih največkrat slišali?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zagotovo s predsednikom Evropske komisije, ker je potrebno praktično dnevno, včasih tudi večkrat usklajevati?

MANICA J. AMBROŽIČ: Prihaja na obisk v Ljubljano?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tudi. Mislim, da ob dnevu Evrope. Vendar pa se srečujemo praktično vsak teden, ne samo po telefonu.

MANICA J. AMBROŽIČ: S kom je lažja komunikacija? S predsednikom Sarkozyjem ali s kanclerko Merklovo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Komuniciram z obema. Tako Francija kot Nemčija sta pomembni državi članici. Zaradi tega, ker je Francija naslednja predsedujoča, je zagotovo več komunikacije z Francijo, tudi na formalni ravni. Drugače pa, veste, pred nekim Evropskim svetom, ki pomeni sestanek predsednikov vlad ali držav sedemindvajseterice, je potrebno enega od teh poklicati tudi po 10-krat in komunicirati z njim zato, da se uskladijo stvari. Prej ste omenila 36 zaključkov, ki naj bi jih sprejel Evropski svet. V bistvu je zaključkov več. To je 36 točk. Za vsakim stavkom, vsako besedo stoji nek konkreten interes ali EU ali posamezne države članice in predno se takšno besedilo uskladi - takšno besedilo ima za sabo milijarde evrov evropskega proračuna, številne interese, številne korake, spremembo navad v EU v prihodnosti, ko gre za okoljsko energetska vprašanje - tu je ogromno dela, ogromno koordinacije. Veliko stvari je potem potrebno rešiti za mizo, kjer pač poleg predsedujoče države sedi tudi 26 predsednikov oziroma voditeljev vlad ali držav drugih članic, kjer gre za zelo resne stvari.

MANICA J. AMBROŽIČ: Hvala za pogovor.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala vam.